

Policy for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

1. Formål

Formålet med policy for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering i SpareBank 1 SMN Konsern (SMN), er å understøtte at våre aktiviteter etterlever de til enhver tid gjeldende krav i hvitvaskingsloven med forskrift.

For å lykkes er det avgjørende at det jobbes målrettet, effektivt og lovlig. Denne policyen inngår i den styrende delen av internkontrollen, og skal bidra til å identifisere overordnede krav og plikter innenfor arbeidet med forebygging og avdekking av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, samt beskrive intern organisering, ansvars- og myndighetsforhold.

Ledelsen har ansvar for å implementere føringer ved policy gjennom rutiner og instruksjoner. Ansvar og myndighet for oppfølging av arbeidet skal følge det ordinære linjeansvaret.

2. Målgruppe

Policyen gjelder for alle rapporteringspliktige foretak i SpareBank 1 SMN konsern, samt for ansatte og innleide som er berørt av hvitvaskingsregelverket.

Det enkelte rapporteringspliktige foretak i konsernet skal sørge for at formelle lov- og forskriftskrav som stilles til virksomheten oppfylles.

3. Definisjoner

Rapporteringspliktig foretak

Virksomhet som er pålagt å gjennomføre tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering etter hvitvaskingsregelverket. Banker, finansinstitusjoner, forsikringsselskap, verdipapirforetak, regnskapsførere, revisorer, eiendomsmeglere og advokater er eksempler på rapporteringspliktige foretak.

Hvitvasking

Finanstilsynet definerer hvitvasking som enhver transaksjon som bidrar til å skjule opprinnelsen til penger som stammer fra en kriminell handling. Hvitvasking skjer ofte i tre

faser, plassering, tildekking og integrering. Det er enklest å avdekke hvitvasking i plasseringsfasen og for en bank avdekkes dette gjerne i transaksjonsovervåkingen.

Terrorfinansiering

Finanstilsynet definerer terrorfinansiering som økonomisk støtte til, eller å foreta innsamling av penger på vegne av personer eller grupper som begår, eller har til hensikt å begå terrorhandlinger.

Absolutte krav etter hvitvaskingsregelverket

Hvitvaskingsregelverket inneholder flere absolutte krav som må følges for å identifisere og vurdere risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, eksempelvis stilles det krav om å etablere en risikovurdering, rutiner, opplæring, internkontroll, samt rapportering av mistenkelige transaksjoner til Økokrim.

Risikobasert tilnærming

Risikobasert tilnærming betyr at det skal gjennomføres kundetiltak ved etablering og løpende i et kundeforhold som er forholdsmessige ut fra risikoen som det aktuelle kundeforholdet representerer. Der risikoen er høy skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak.

Formål og tilsiktet art (FOT)

Formål innebærer å forstå bakgrunnen for at en kunde ønsker å opprette det aktuelle kundeforholdet og hvorfor en kunde vil benytte aktuelle produkter eller tjenester. Dersom formålet ikke er selvforklarende, er det nødvendig å få klarhet i dette før et produkt eller tjeneste tas i bruk. Tilsiktet art betyr at man har en forståelse av hvordan en kunde skal bruke produkter og tjenester. Dette innebærer en forståelse av midlenes og formuens opprinnelse, forståelse av forretningsmodell, og hvem en kunde kan forventes å handle med (transaksjonsmønster og hyppighet).

4. Styrende prinsipper og krav

Hvitvaskingslovens formål er å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Loven skal beskytte samfunnet, og det finansielle og økonomiske systemet, gjennom de tiltak som rapporteringspliktige foretak er pålagt. SMN skal gjennomføre tiltak i henhold til lovens formål.

4.1 Risikoappetitt/Risikoappetitterklæring

SpareBank 1 SMN skal ha lav risikoappetitt for operasjonell risiko knyttet til hvitvasking og etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Rapporteringspliktige foretak i konsernet skal etterleve følgende kriterier:

- I tilfeller hvor restrisiko ved identifiserte risikoelementer vurderes til "noe høy" skal det utarbeides forbedringstiltak som skal tilføres handlingsplan. Tilfeller hvor restrisiko defineres til "høy" er utenfor konsernets risikoappetitt og krever umiddelbare tiltak. I tilfeller hvor risiko vurderes til "moderat" skal det gjøres en konkret vurdering av behov for tiltak. Vurderingen skal dokumenteres.
- Foretakene skal ikke ha betydelige restanser innen gjennomføring av kundetiltak, alarmhåndtering eller kontroller på AHV-området.
- Forbedringstiltak eller funn fra internrevisjon og kontroller i 1. og 2. linje med status «ikke tilfredsstillende», «noe høy» eller «høy» skal følges opp innen satt frist.
- I tillegg til å etterleve lovfestede krav kan foretakene definere øvrige uønskede aktiviteter ved kundeforhold. Brudd på disse skal føre til at kundeforholdet vurderes avvist/avvikles.
- Som et ledd i en risikobasert tilnærming kan det, der det anses relevant, settes grenseverdier for uønsket aktivitet på kundeforhold.
- Foretakene skal etablere målbare kriterier som utgangspunkt for oppfølging/eskalering knyttet til etterlevelse av rutiner og tiltak på AHV-området.

4.2 Risikobasert tilnærming

Arbeidet med forebygging og avdekking av hvitvasking og terrorfinansiering skal ha en risikobasert tilnærming, jfr. hvitvaskingsloven § 6.

4.3 Risikovurdering

Det skal minimum årlig gjennomføres en risikovurdering i hvert av konsernets rapporteringspliktige foretak, jfr. hvitvaskingsloven §7 og rundskriv 4/2022.

Risikovurderingen skal minimum fremlegges det enkelte foretaks styre som et overordnet dokument med en oppsummering av hovedpunktene i risikovurderingen. Risikovurderingen skal danne grunnlag for risikoklassifisering av kunder og operative rutiner og prosesser.

Risikovurderingen skal være skriftlig og minimum beskrive:

- Metode for gjennomføring av risikovurdering
- Kildebruk i henhold til Finanstilsynets forventninger (interne og eksterne kilder)
- Trusler og sårbarheter tilknyttet risiko for hvitvasking og terrorfinansiering

- Påvist risiko for hvitvasking og terrorfinansiering (egen virksomhet, virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder og kundegrupper, samt geografiske forhold)
- Etablerte tiltak som avhjelper påvist risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Behov for tiltak og hvordan disse vil redusere risiko for hvitvasking og terrorfinansiering

4.4 Rutiner og retningslinjer

Rutiner og retningslinjer skal være oppdaterte, jfr. rundskriv 4/2022 «Veileder til hvitvaskingsloven», for å ivareta krav til etterlevelse av hvitvaskingsregelverket og forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Kundetiltakene skal gjenspeile risikoklassifisering og påvist risiko ved et kundeforhold.

Rutiner og retningslinjer skal redegjøre for hvordan foretakene skal gjennomføre tiltakene som er nødvendige for å oppfylle kravene i hvitvaskingsregelverket og motvirke de identifiserte risikoene i virksomheten. Det skal fremkomme av rutinene hvilke påviste risikoer de avhjelper.

Rutiner skal revideres årlig, og ellers ved behov.

4.5 Kundetiltak (KYC – kjenn-din-kunde)

Det skal gjennomføres kundetiltak ved etablering av et kundeforhold, samt løpende oppfølging av kunder i henhold til enhver tid gjeldende rett, jfr. hvitvaskingsloven §§10-20, samt 24. Kundetiltakene og den løpende oppfølgingen skal være risikobasert.

4.5.1 Kundetiltak innad i konsernet

Det tillates at rapporteringspliktige foretak i SpareBank 1 SMN konsernet foretar kundetiltak for andre rapporteringspliktige foretak i konsernet etter hvitvaskingsloven § 22.

Det tillates at rapporteringspliktige foretak i SpareBank 1 SMN konsern inngår avtaler om utkontraktering etter hvitvaskingsloven §23 med andre rapporteringspliktige foretak i SpareBank 1 SMN konsernet.

Det forutsettes at det i slike tilfeller inngås skriftlig avtale mellom foretakene.

4.5.2 Kundetiltak på vegne av andre rapporteringspliktige foretak

Ved avtale etter hvitvaskingsloven §§ 22 og 23 der foretak i SpareBank 1 SMN konsern påtar seg oppgaver for andre, skal det konfereres med Hvitvaskingsansvarlig i det enkelte foretak. Beslutningen skal dokumenteres og lagres på egnet sted for å holde oversikt over etablerte avtaler. Avtalen skal inngå i internkontrollplanen til det aktuelle foretaket, og gjennomførte

kontroller skal dokumenteres. Kontrollplanen og resultatet av gjennomført kontroll skal bekreftes av leder.

4.6 Undersøkelse og rapportering

Dersom rapporteringspliktige foretak i konsernet har mistanke om hvitvasking, terrorfinansiering eller annen straffbar handling skal det foretas nærmere undersøkelser, jfr. hvitvaskingsloven § 25. Dersom undersøkelsene ikke avkrefter mistanken, skal forholdet meldes til Økokrim, jfr. hvitvaskingsloven §26.

4.7 Utveksling av opplysninger mellom foretak i konsernet

Rapporteringspliktige foretak skal uten hinder av taushetsplikt utlevere opplysninger til andre rapporteringspliktige foretak innad i SpareBank 1 SMN konsern om at det er sendt melding til Økokrim om mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, i den grad dette tillates i lovverket. Konsernfunksjonen, og medførende plikt til informasjonsdeling, gjelder for rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven § 4 første ledd bokstav a, b, c, e, g, h til k, n og o.

4.8 Behandlingsgrunnlag for håndtering av personopplysninger

Kundetiltak og andre behandlinger av personopplysninger som er beskrevet i dette dokumentet og som er nødvendig for å oppfylle hvitvaskingslovens krav, har behandlingsgrunnlag i personvernforordningen artikkel 6, nr. 1, bokstav c, ref. hvitvaskingsloven kapittel 6.

Rapporteringspliktige foretak i SpareBank 1 SMN konsern skal registrere og lagre opplysninger og dokumenter som er innhentet og utarbeidet i forbindelse med gjennomføring av kundetiltak, nærmere undersøkelser og rapportering i utgangspunktet i fem år etter at kundeforholdet ble avsluttet eller transaksjonen gjennomført. Rapporteringspliktige skal også ha betryggende systemer for lagring og rutiner som ivaretar krav om sletting.

4.9 Kompetanse og opplæring

Rapporteringspliktige foretak i konsernet skal gjennomføre jevnlig og minimum årlig opplæring av ansatte og tillitsvalgte, slik at disse er kjent med de plikter som er pålagt virksomheten i arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering. Foretakene skal ha en opplæringsplan som er forankret i risikovurderingen, og opplæring skal tilpasses spesifikke roller og stillingsgrupper.

Nyansatte og ansatte i særlig relevante stillinger, skal gis særskilt opplæring innenfor bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering. Opplæringen skal tilpasses den ansattes arbeidsoppgaver.

4.10 Internkontroll

Det skal gjennomføres internkontroller som er egnet til å avdekke manglende eller svak etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, jfr. §35.

5. Organisering og ansvar

5.1 Styret

Styret har det overordnede ansvaret for at regulatoriske krav innenfor hvitvaskingsregelverket etterleves. Det enkelte styret i de rapporteringspliktige foretak i SMN konsernet har et selvstendig ansvar for etterlevelsen i det aktuelle foretaket.

Styret skal:

- Fastsette et overordnet rammeverk og mål for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket
- Utpeke hvitvaskingsansvarlig, jfr. hvitvaskingsloven §8 femte ledd og sørge for at det gjennomføres en egnethetsvurdering, jfr. § 35 andre ledd og Finanstilsynets rundskriv 1/2020 (nøkkelpersoner)
- Fastsette internkontroll og påse at det gjennomføres tilstrekkelige kontroller for området (1., 2. og 3. linje)
- Påse at rapporteringspliktige foretak i konsernet har etablert oversikt over virksomhetens hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisiko samt etablert sentrale styringsdokument for området.

5.2 Konsernsjef

Konsernsjef skal påse at det er etablert klare ansvars-, myndighets- og rapporteringslinjer for hvitvaskingslovens område, samt sikre at nødvendige tiltak i arbeidet med å motvirke hvitvasking og terrorfinansiering gjennomføres.

Konsernsjefen har ansvar for at det årlig utarbeides risikovurdering og overordnede retningslinjer som skal presenteres for styret.

Konsernsjef kan delegere sine oppgaver. Ansvar kan ikke delegeres. Oppgaver innenfor hvitvaskings-regelverket er delegert til konserndirektør Økonomisk kriminalitet og forretningsstøtte som også er hvitvaskingsansvarlig.

5.3 Hvitvaskingsansvarlig

5.3.1 Hvitvaskingsansvarlig morbank

Hvitvaskingsansvarlig i morbank er konsernets Hvitvaskingsansvarlig, og har et særskilt ansvar for å følge opp at foretakene i konsernet har etablert oversikt over virksomhetens hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisiko samt etablert sentrale styringsdokument for området.

Hvitvaskingsansvarlig i morbank skal ha en ledende stilling i SpareBank 1 SMN. For det tilfelle at Hvitvaskingsansvarlig ikke er organisatorisk innrettet i konsernledelsen, skal det foretas en risikovurdering av om Hvitvaskingsansvarlig har tilstrekkelig gjennomslag i organisasjonen for å håndheve ansvaret for etterlevelse av hvitvaskingsloven.

Hvitvaskingsansvarlig morbank kan delegere oppgaver innenfor sitt ansvarsområde dersom det er hensiktsmessig og regulatorisk forsvarlig. Ansvar kan ikke delegeres.

Hvitvaskingsansvarlig morbank har ansvar for å etablere og vedlikeholde en sentralisert funksjon for informasjonsdeling knyttet til deling av meldinger om mistenkelige transaksjoner mellom rapporteringspliktige foretak etter hvitvaskingsloven § 31.

Hvitvaskingsansvarlig morbank har også et særskilt ansvar for at de overordnede krav og føringer som styret har fastsatt gjennomføres og etterleves i bankens 1. linje.

Hvitvaskingsansvarlig har videre ansvar for:

- Å påse at det er en risikobasert tilnærming til antihvitvaskarbeidet SpareBank 1 SMN.
- At det etableres rutiner og prosesser som er egnet til å oppfylle de til enhver tid gjeldende krav i hvitvaskingsregelverket.
- At det etableres og vedlikeholdes et rammeverk for håndtering av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering som konsernsjefen kan presentere for styret årlig.
- At det etableres operative rutiner tilknyttet bankens transaksjonsovervåkning og håndtering av mistenkelige transaksjoner.
- At det etableres internkontroller tilknyttet transaksjonsovervåkning og system for risikoklassifisering av kunder.
- At det utveksles kunnskap om hvitvasking og terrorfinansiering med den hensikt å utvikle kunnskap, systemer og opplæring i foretakene.
- At det etableres en opplæringsplan for banken og påse at opplæring gjennomføres.
- At sentrale tiltak og oppgaver hvitvaskingsansvarlig har delegert, følges opp kvartalsvis eller oftere ved behov.

Hvitvaskingsansvarlig konsern skal rapportere til Styret og konsernsjef kvartalsvis, og ellers etter behov.

Det skal foretas egnethetsvurdering av Hvitvaskingsansvarlig i forbindelse med tiltredelse.

5.3.2 Hvitvaskingsansvarlig i rapporteringspliktige foretak i konsernet

Hvitvaskingsansvarlig i de enkelte rapporteringspliktige foretak har følgende ansvar:

- Sørge for at det gjennomføres en årlig risikovurdering
- Følge opp at rutiner gjennomføres og etterleves i virksomheten på et overordnet nivå
- Oversende opplysninger om mistenkelig forhold til Økokrim
- Tilrettelegge for at ansatte i virksomheten gis nødvendig opplæring

Hvitvaskingsansvarlig kan delegere oppgaver innenfor sitt ansvarsområde dersom det er hensiktsmessig og regulatorisk forsvarlig. Ansvar kan ikke delegeres.

Hvitvaskingsansvarlig skal rapportere til styret i det rapporteringspliktige foretak kvartalsvis, og ellers ved behov.

Hvitvaskingsansvarlig skal ha en ledende stilling. For det tilfelle at Hvitvaskingsansvarlig ikke er plassert i selskapsledelsen, skal det foretas en risikovurdering av om Hvitvaskingsansvarlig har tilstrekkelig gjennomslag i organisasjonen for å håndheve ansvaret for etterlevelse av hvitvaskingsloven.

5.4 Konserndirektør Økonomisk kriminalitet og forretningsstøtte

Konserndirektør Økonomisk kriminalitet og forretningsstøtte har ansvar for å sikre at banken har effektive prosesser, og at det avsettes tilstrekkelige ressurser i arbeidet med å motvirke hvitvasking og terrorfinansiering. P.t. er konserndirektør Økonomisk kriminalitet og forretningsstøtte hvitvaskingsansvarlig.

5.5 Complianceansvarlig

Virksomhetens art og omfang tilsier at det skal utpekes en særskilt complianceansvarlig. Complianceansvarlig er en uavhengig kontrollfunksjon i andrelinjeforsvaret, og skal rapportere direkte til styret.

Som definert i konsernets etterlevelseshespolicy skal etterlevelseshesfunksjonen gjennom veiledning og kontroller bistå 1.linjen med å redusere risikoen for at foretaket ikke etterlever gjeldende lover/forskrifter, bransjestandarder og interne policyer. Funksjonen har ansvar for etterlevelsesheskontroll, og skal i tillegg til juridisk avdeling, bidra til å identifisere nye og endrede lovkrav knyttet til hvitvasking, og vurdere og utrede konsekvenser av endringer slik

at det blir foretatt nødvendige endringer i prosesser og rutiner.

I SMN fungerer Leder Konsernsjefens stab som complianceansvarlig.

Dersom virksomhetens art og omfang tilsier det, skal det utpekes en dedikert etterlevelsansvarlig for hvitvaskingsområdet.

5.6 Internrevisjon

Internrevisjon har ansvar for å gjennomføre uavhengige kontroller med at rutiner, retningslinjer og kontrollmekanismer overholdes etter hvitvaskingsregelverket, jfr. hvitvaskingsloven §35 andre ledd bokstav c.

Gjelder for	SpareBank 1 SMN Konsern
Ansvarlig for etterlevelse	Konsernsjef og administrerende direktør i alle foretak i SpareBank 1 SMN konsern som er rapporteringspliktige etter Hvitvaskingsloven
Ansvarlig for oppdatering/revidering	Hvitvaskingsansvarlig SpareBank 1 SMN
Oppdatert	19.06.2025